

Köszönöm a Kovács Máté Alapítvány megtisztelő kitüntetését, amivel elismerték és megköszönték Kovács Máté emlékének ápolását. Külön köszönöm, és melegséggel tölt el, hogy pályám áttekintését volt tanítványomra bízta, aki nagy pontossággal és pozitív viszonyulással látta el ezt a feladatot.

Kovács Máté korának nagyformátumú művelődéspolitikusa volt – szellemisége egész pályámra kihatott, követendő példaként állt előttem 46 éven át a könyvtárosképzésnek elkötelezve.

Pesti értelmiségi családból származom, ahol az olvasás, a színház, a múzeumok látogatása a mindennapok része volt. Abban a szerencsében részesülhettem, hogy abba az általános iskolába járhattam, ahová annak idején József Attila járt – ez meghatározta a nevelő-oktató munka magas színvonalát pl. szavalóversenyek, sok díjjal rendelkező énekkar, sportversenyek, Kacsóh Pongrác János vitézének előadása, filmkészítés az iskola életéről..., s persze iskolai könyvtár, ahol hetedikes koromtól a könyvtáros Ilonka néni segítőtje lehettem. Gimnazista voltam, amikor a házunk földszintjén megnyitotta a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár a 26. sz. fiókját ahol először gyakori olvasóként, majd a könyvtárosok rendszeres segítőként, ahogy Ők mondták: „kollégaként” vettem részt a munkájukban, főként a tanítási szünetekben. Pályaválasztáskor történelem-földrajz szakra szerettem volna jelentkezni, azonban abban a tanévben ez a szakpár csak a debreceni egyetemen indult, ahová a szüleim nem szívesen engedtek volna el. A könyvtárosok javaslatára jelentkeztem az ELTE történelem-könyvtár szakára.

Első találkozásom Kovács Mátéval a szóbeli felvételi vizsgán volt, ahol egyre nagyobb érdeklődéssel, egyre barátságosabban, mosolyogva hallgatta a kérdéseire adott válaszaimat, a könyvtári munka eredményességét javító gondolataimat – a bizottság egy tagjának kellett figyelmeztetnie Professzor urat, hogy fejezze be a vizsgát. Ez a találkozás meghatározó volt az elkövetkező években, mindig mosolyogva, érdeklődéssel fordult felém, ami egész pályámon biztató volt számomra.

Remek egyetemi évek következtek, az évfolyamon kb. harmincan voltunk, ez lehetővé tette a közvetlen, később baráti kapcsolatok kialakulását egymás között és a tanszék oktatóival is. A Professzor úr tartózkodó volt, de mindig segítőkész, a tantervet széles látókör jellemezte, a könyvtáros szaktárgyakon kívül megismerkedtünk pl. a nyomda- és sajtótörténet, könyvművészet, paleográfia, könyvkötészet, népművelés alapjaival. Ez később mintául szolgált tantervkészítő- és fejlesztő munkámban. Ugyancsak követendő példaként szolgáltak a Tanszék szervezte szakmai utak pl. Pécs, Szeged, Debrecen – ez alkalmakon a könyvtárlátogatások mindig kiegészültek múzeum- és színházlátogatásokkal.

Debrecenbe először a Kovács Máté szervezte szakmai úton voltam – lenyűgözött, ahogy az egyetemi könyvtárat bemutatta, s amilyen tisztelettel fogadták a könyvtárosok. Az első egyhónapos nyári szakmai gyakorlatra a Professor úr a debreceni megyei könyvtárba küldött, ami szerinte számomra megfelelő lesz – szívesen fogadtak a kollégák, újdonságként itt találkoztam a módszertani tevékenységgel. Ekkor még nem sejtettem, hogy egész pályám Debrecenhez köt majd – már 55 éve.

Diploma után a debreceni Tanítóképző Intézetben kaptam könyvtárvezetői állást, ahol alkalmam volt jelentős fejlesztéseket végezni: a nemrég indult népművelő-könyvtár szak eddig hiányzó szakirodalmát pótolni, ill. az épülő kollégium földszintjén létrehozni egy főiskolához méltó szakkönyvtárat, ami több, mint 40 évig jól működött. Elkészülte után meghívtam a népművelő/könyvtárosok nyári konferenciáját az új könyvtárba, ez alkalommal Kovács Máté nagy elismeréssel nyugtázta az eredményem.

A könyvtárosképzésben ekkor gyakorlatvezetőként, majd intézeti tanárként, főiskolai docensként 29 éven át vettem részt Kovács Máté tanítvány kollégákkal – így egyértelmű volt szellemisége ápolása. Erre néhány kiemelkedő példa: Kovács Máté születése 75. évfordulóján nyilvános ünnepi tanszéki ülésen emlékeztünk rá, Dr. Fülöp Géza előadásával, kiállítással, kis bibliográfiával – ezen az a leánya is részt vett, aki már nem lehet közöttünk. TDK munkaként elkészítettük Kiss Mária hallgatóval Kovács Máté biobibliográfiáját 1982-ig – ezért a munkáért Kiss Mária elsőként kapta meg a Kovács Máté emléklapoktetet. Az 1980-as évek elején csatlakoztam a Magyar Írószövetség olvasótábori programjához, a pedagógusképzés innovációja országos kutatási program keretében komplex személyiségfejlesztő módszer kidolgozásával. Olvasáspedagógiai Kör keretében heti felkészülés eredményeként 15 éven át tartottunk sok más mellett 10 napos olvasótáborokat, munkánkat publikációkban, kiállításokon (pl. OSZK), konferenciákon is bemutattuk – egy alkalommal Ratkó József úgy értékelt: „Asszonyom, ne legyen nyugodt éjszakája, ha ezt a programot abba hagyja”. Ez évben a Kör 37. találkozásán vettünk részt!

A népművelő-könyvtáros képzés felszámolását követően azon dolgoztunk a minisztérium mellett működő Könyvtárosképzési és Továbbképzési Szakbizottságban, hogy az ELTE mellett a debreceni egyetemen is indítsunk könyvtár szakot. Minisztériumi megbízás alapján részt vettem a szak alapításában, 1989-től óraadóként, majd 1993-2004 között egyetemi adjunktusként oktattam. 1994-ben megalakítottam a Kovács Máté Kört az informatikus könyvtáros szakos hallgatók számára, folytatva kutatási programomat, kiterjesztve a hallgatók szakmai közéletbe való bekapcsolásával, ami nyugdíjazásomig működött. A Kör tagjaival szerveztünk 1996-ban, Kovács Máté születésének 90.

évfordulóján 3 napos, 4 szekcióban tartott országos emlékülést, melynek anyaga az egyetemi könyvtár kiadványaként szerkesztésében megjelent. Ugyancsak a Körrel együtt szerveztem 1996-ban az I. Európai Gyermekkönyvtáros Konferenciát 6 ország részvételével Debrecenben.

Meghívást kaptam az 1996-ban szerveződő Kovács Máté Alapítvány Kuratóriumába, s több, mint 20 éven át tagjaként dolgoztam. Ebben az időszakban gondoztam Kovács Máté biobibliográfiája folytatását: 1982-2006-ig Fehér Anita, 2007-2014-ig Balácsi Dorina informatikus könyvtár szakos hallgatók pályamunkájaként – így a Kovács Máté munkásságát kutatók számára debreceni (!) könyvtároshallgatók teremtették meg a lehetőséget. Sikerült megszerveznem, hogy 2015-ben Balácsi Dorina pályadíját az Alapítvány kuratóriuma nevében Dr. Kovács Ilona adja át ünnepi keretek között a Debreceni Egyetem Könyvtárában –Kovács Máté szobájában. S e szobában a jelenlegi utód Karácsony Gyöngyi, aki az egyetem informatikus könyvtáros szakán tanítványom volt.

Nagy büszkeséggel tölt el, hogy részem lehetett a Debreceni Egyetemen folyó könyvtárosképzés létrehozásában és 17 éven át eredményes oktatásában, így összességében 46 éven át a könyvtárosképzésben. A nehézségeken való átjutásban nagy segítségemre volt a Professzor úr biztonságot adó nyugalma, elkötelezettsége, bátorságot, hitet sugárzó példája.